

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 161/07-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. februára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť M. Š., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 41/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 41/03 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e ,** aby vo veci sp. zn. 3 T 41/03 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. Š. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť M. Š. trovy konania v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. M. K., B.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti M. Š. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 161/07-16 z 28. júna 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. Š. (ďalej len „sťažovateľka“) pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 41/03.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že na okresnom súde prebieha pod sp. zn. 3 T 41/03 trestné konanie proti obžalovanému V. Č. pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona. V tomto trestnom konaní má navrhovateľka postavenie poškodenej.

Rozsudkom okresného súdu z 10. marca 1999 sp. zn. 1 T 71/96 bol obvinený V. Č. uznaný za vinného z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, 2 Trestného zákona a bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 10. marca 1999.

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky 9. septembra 2002 podal proti právoplatnému rozsudku okresného súdu sťažnosť na porušenie zákona. Následne uznesením sp. zn. 3 Tz 23/02 z 11. februára 2003 Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že rozsudkom okresného súdu z 10. marca 1999 sp. zn. 1 T 71/96 a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v neprospech obvineného V. Č., rozsudok

okresného súdu zrušil a prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Po vrátení veci prvostupňovému súdu okresný súd nariadil vykonať dôkaz znaleckým posudkom, za účelom vypracovania ktorého bol spis okresného súdu zaslaný na Žilinskú univerzitu v Žiline, Ústav súdneho inžinierstva (ďalej len „ústav súdneho inžinierstva“).

Od roku 2003 sa predmetný spis nachádzal na Žilinskej univerzite za účelom vypracovania znaleckého posudku. Okresný súd napriek nečinnosti znaleckého ústavu zostal nečinný a za účelom urýchlenia vypracovania znaleckého posudku nevyužil žiadny zákonný prostriedok, ktorý mu právny poriadok priznáva.

Po doručení znaleckého posudku okresnému súdu v auguste 2005 okresný súd viac ako rok nenariadil vo veci pojednávanie.

Sťažovateľka podala v zmysle § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup daného súdu, ktorá smerovala proti porušeniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Na sťažnosť predseda okresného súdu sťažovateľke neodpovedal.

Vo veci nie je do podania sťažnosti na ústavnom súde právoplatný rozsudok napriek tomu, že k skutku došlo pred takmer 11 rokmi.

Zo skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľka vyvodila, že okresný súd porušil jej základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Zbytočné prietahy v konaní sťažovateľka vidí najmä v tom, že okresný súd nevyužil zákonné možnosti na dodržanie sudcovskej lehoty stanovenej na vypracovanie znaleckého posudku znaleckým ústavom, v dôsledku čoho nebol posudok vypracovaný 2 roky, okresný súd po doručení vypracovaného znaleckého posudku 1 rok a 4 mesiace nenariadil vo veci hlavné pojednávanie a konanie nebolo právoplatne ukončené napriek tomu, že od skutku uplynulo takmer 11 rokov.

Sťažovateľka uviedla, že vzhľadom na prežitú traumy spôsobenú úmrtím dvoch blízkych ľudí pri dopravnej nehode, ktorej účastníkom bol V. Č., pôsobia na ňu prietahy v uvedenom súdnom konaní traumatizujúco a sťažujú ešte viac jej ťažký psychický stav.

Z tohto dôvodu si v konaní pred ústavným súdom uplatňuje nárok na primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk.

Z uvedených dôvodov sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Nekonanim Okresného súdu Bratislava III v právnej veci, sp. zn. 3 T 41/03, bolo porušené právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov.

2. Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava III, aby vo veci konal.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť právnomu zástupcovi sťažovateľky náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom SR, na účet 2627545003/1100, vo výške 6 887,70 Sk (á 2 730 Sk x 2 za dva úkony právnej služby - príprava a prevzatie právneho zastúpenia, písomné podanie na súd, 19 % DPH a režijný paušál vo výške 164 Sk x 2 za dva úkony právnej služby a 19 % DPH).“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 3223/2007 z 1. júna 2007 vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, pričom uviedla:

„Vec napadla na Okresný súd Bratislava III dňa 25. 3. 2003 po rozhodnutí Najvyšším súdom SR, ktorý dňa 11. 2. 2003, že vo veci obv. V. Č. vedenej pod sp. zn. 1 T 71/96 bol porušený zákon v neprospech obvineného. Zákonný sudca dňa 15. 4. 2003 vyslovil zaujatosť v predmetnej trestnej veci o ktorej Krajský súd v Bratislave svojim rozhodnutím zo dňa 24. 6. 2003 rozhodol, že zákoný sudca JUDr. M. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Vo veci boli následne vytýčené hlavné pojednávania dňa 1. 12. 2003, 2. 2. 2004, na hlavnom pojednávaní dňa 2. 2. 2004 bolo rozhodnuté o pribratí Ústavu súdneho inžinierstva do konania na podanie znaleckého posudku.

Spisový materiál bol dňa 2. 9. 2005 vrátený z Ústavu súdneho inžinierstva s vypracovaným znaleckým posudkom, následne bol spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkom na vypracovanie uznesenia o priznaní znalečného ako aj svedočného. Nečinnosťou vyššieho súdneho úradníka spis nebol predložený sudcovi a z tohto dôvodu

sudca vo veci nemohol vytýčiť termín hlavného pojednávania.(...)

Po predložení spisu zákonnému sudcovi bol vo veci vytýčený termín hlavného pojednávania na 23. 4. 2007 a 21. 5. 2007. Týchto hlavných pojednávani sa obžalovaný nezúčastnil, svoju neúčast' neospravedlnil a preto bol na obžalovaného dňa 21. 5. 2007 vydaný príkaz na zatknutie.“

Ústavný súd z vyžiadaného spisového materiálu týkajúceho sa veci zistil, že Okresná prokuratúra B. podala 17. decembra 1996 na okresnom súde obžalobu na V. Č. pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Konanie na okresnom súde bolo vedené pod sp. zn. 1 T 71/96 a sťažovateľka mala v tomto konaní postavenie poškodenej. Rozsudkom sp. zn. 1 T 71/96 bol 10. marca 1999 obžalovaný uznaný vinným zo spáchania trestného činu podľa obžaloby. Bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov spolu so zákazom činnosti. Okresný súd ho zaviazal aj k náhrade škody (okrem iných) aj voči sťažovateľke.

Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 10. marca 1999.

Na podnet ministra spravodlivosti Slovenskej republiky rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 3 Tz 23/02 z 11. februára 2003, že rozsudkom okresného súdu z 10. marca 1999 bol porušený zákon v neprospech obvineného. Prikázal okresnému súdu vec znova prerokovať a rozhodnúť.

Od 25. marca 2003 opätovne vo veci konal okresný súd. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 3 T 41/2003. Okresný súd vo veci nariadil niekoľko pojednávani (2. júna 2003, 24. júna 2003, 1. decembra 2003, 2. februára 2004, 5. apríla 2004, 23. apríla 2007, 21. mája 2007, 11. júla 2007, 24. októbra 2007, 28. novembra 2007 a 31. januára 2008). Uznesením zo 6. februára 2004 okresný súd pribral do konania ústav súdneho inžinierstva. Ústav súdneho inžinierstva vrátil spis okresnému súdu spolu s vypracovaným znaleckým posudkom 2. septembra 2005. Z dôvodu neúčasti na pojednávani obžalovaného vydal okresný súd 21. mája 2007 príkaz na jeho zatknutie. Dňa 6. júna 2007 príkaz na zatknutie zrušil. Do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu vec nebola meritórne rozhodnutá.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 813/00), pričom „k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne právoplatným rozhodnutím...“ (IV. ÚS 68/02).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 26/02) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 41/03, ústavný súd zistil, že obžaloba bola podaná ešte 17. decembra 1996 pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Z právneho

hľadiska nemožno vec považovať za zložitú, avšak vzhľadom na potrebu obsiahleho dokazovania a v tej súvislosti aj s potrebou vypracovania znaleckého posudku vec možno považovať za zložitú z faktického hľadiska. V rámci zložitosti konania ústavný súd posudzuje i povahu konania, teda to, o čo sťažovateľovi ide. Sťažovateľka prišla pri dopravnej nehode, ktorej účastníkom bol V. Č., obžalovaný v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 71/96, neskôr sp. zn. 3 T 41/03, o dvoch blízkych ľuďoch. Z tohto pohľadu je pre ňu mimoriadne dôležité právoplatné ukončenie trestného konania.

2. Pri posudzovaní správania sťažovateľky ústavný súd nezistil v preskúmvanej veci žiadnu významnú skutočnosť v jej správaní. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení taktiež nenamietala správanie sťažovateľky v súvislosti s dĺžkou označeného konania.

3. Ďalším hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu. Okresný súd prvýkrát vo veci meritórne rozhodol 10. marca 1999 a rozsudok nadobudol právoplatnosť 7. apríla 1999. Sťažovateľke bola v zmysle tohto rozhodnutia vyplatená náhrada škody. Stav právnej neistoty sťažovateľky bol týmto rozhodnutím odstránený, avšak konanie pred okresným súdom potom znova pokračovalo po rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tz 23/02 z 11. februára 2003, ktorým rozhodol o sťažnosti na porušenie zákona, ktorú podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky tak, že zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 1 T 71/96, pretože ním bol porušený zákon. Prikázal okresnému súdu vec znova prerokovať a rozhodnúť.

Vec bola ďalej na okresnom súde vedená pod sp. zn. 3 T 41/03. Z hľadiska prieskumu v konaní sa ústavný súd sústredil najmä na obdobie po februári 2003, avšak prihliadol pri tom aj na celkovú dĺžku konania v označenej veci. V období, keď bolo konanie vedené pod sp. zn. 3 T 41/03, ústavný súd konštatuje viaceré dlhšie obdobia nečinnosti v konaní okresného súdu, ktoré v konečnom dôsledku označil aj sám okresný súd, ale aj neefektívnosť úkonov okresného súdu, následkom ktorých postup okresného súdu nevedol k meritórnemu rozhodnutiu veci ani do dňa podania sťažnosti sťažovateľkou na ústavnom súde v roku 2007.

Podľa zistenia ústavného súdu konanie nebolo právoplatne skončené ani v januári 2008.

Vzhľadom na tieto skutočnosti postup okresného súdu nemožno považovať za taký, ktorý by smeroval k meritórnemu rozhodnutiu, a tým aj k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

Ústavný súd po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie na okresnom súde začalo ešte v roku 1996, konštatuje, že celková dĺžka konania nemôže byť považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných prieťahov. Uvedené okolnosti sú dostatočné na to, aby oprávnili ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 41/03 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Keďže konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 41/03 nebolo dosiaľ právoplatne skončené, ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia uložil okresnému súde aj povinnosť ďalej konať bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa odseku 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne

o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk, čo odôvodnila traumatizujúcimi dôsledkami na jej psychický stav po strate dvoch blízkych ľudí.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba viac ako štyri roky čakala na výsledok súdneho konania v trestnej veci, zvlášť, keď skutok, ktorý je predmetom trestného konania, sa stal ešte v roku 1996 a v tejto veci už okresný súd niekoľko rokov konal a vykonával dokazovanie v predchádzajúcom konaní. U sťažovateľky takýto postup okresného súdu oprávnene vyvolával stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto, ale tiež z povahy veci, teda toho, o čo sťažovateľke v označenom konaní ide, z princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu sťažovateľke, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením jej základného práva.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si podaním zo 17. augusta 2007 uplatnil trovy konania v celkovej sume 10 633, 80 Sk. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a spísanie sťažnosti) 2 970 Sk za

každý úkon plus režijný paušál v sume 178 Sk za každý úkon v celkovej sume 6 296 Sk. Keďže právny zástupca preukázal, že je platiteľom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), priznal mu ústavný súd aj náhradu 19 % DPH za vykonanú právnu službu. Celkovo teda sťažovateľke z titulu úhrady trov konania priznal 7 492 Sk. Úhradu trov konania v súvislosti s podaním na ústavnom súde zo 17. augusta 2007 sťažovateľke nepriznal, pretože týmto jej právny zástupca, hoci podanie označil ako „*stanovisko*“, neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by sa týkali merita veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2008